

KNZV Workshop Repertoire

11 februari 2023

Nick Moritz

Stand van zaken

Het gaat niet goed met de mannenkoren in Nederland. Na de grote bloeiperiode in de jaren '50 - '70 van de vorige eeuw, toen deze koren uitgroeiden tot machtige ensembles van 150 zangers en meer, is de terugloop van leden en het oplopen van de gemiddelde leeftijd bij de mannenkoren al sinds meerdere decennia een belangrijk aandachtspunt en reden tot zorg.

Je zou kunnen spreken van een natuurlijk verloop, verenigingen worden in de loop van tijd minder vitaal, zijn op een zeker punt niet meer levensvatbaar en houden op te bestaan. Hoe gebeurt zo iets?

1. Met het stijgen van de gemiddelde leeftijd, gaat het repetitietempo omlaag en de kwaliteit van de stemmen wordt geleidelijk aan minder. Repetities worden taaier en de motivatie kan verminderen. Voor ambitieuze (aspirant) zangers wordt het koor minder aantrekkelijk.
2. Een niet te ontkennen, maar lastig uit te vlakken, oorzaak voor het voorgaande ligt in het uitgangspunt van de veel koorverenigingen. Niet de kwaliteit van het koor, maar het belang van de leden staat voorop. De club is een warm bad en je kunt er, zonder dat er veel van je wordt geëist, lid van worden en blijven.
3. Een volgend probleem is maatschappelijk van aard. Het aanbod van gezellig zingen met de verplichting eens in de week te repeteren is tegenwoordig niet meer voldoende om mannen te interesseren zich aan te sluiten bij een groep ouderen.
4. In de huidige maatschappij ligt ook besloten dat aspirant leden van nu in het algemeen geen zangervaring hebben. Op school wordt minder gezongen en kinderkoren zijn ook schaarser, nog maar te zwijgen van de kerkzang.
5. Verder speelt het imago een rol. Hoe treedt het mannenkoor van nu daadwerkelijk naar buiten, wat draagt men in media en concerten uit en hoe kijkt men daarbij naar zichzelf?

De koorvereniging

Bij observaties past nuance. Uiteraard wordt er bij praktisch elk koor gewerkt aan kwaliteit.

We doen ons best, maar bij eisen hoor je ook al snel 'We zijn toch geen professionals'.

Hoeveel kan er wel of niet van een zanger worden geëist en hoeveel heeft een zanger er zelf voor over om serieus aan muziek te werken? Hieronder een aantal checks. Hoe meer je er voor je koor kunt aanvinken, des te meer het een serieus koor is en niet een gezelligheidsvereniging waar ook wordt gezongen.

1. Er is een stemtest bij aanmelding
2. Er zijn regelmatig stemtesten voor iedereen
3. Er is extra aandacht voor ouderen
4. Stemoefeningen en inzingen worden serieus genomen
5. Er wordt (fanatiek) thuis geoefend
6. Er gaan geen leden buiten de koorvakanties om een (flink) aantal weken weg
7. Niemand blijft thuis voor verjaardagen
8. Zangers zijn er met de kop bij op repetities, er wordt niet 'geklept'
9. Iedereen zit bij aanvang van de repetitie klaar
10. Onvoldoende repetitiebezoek heeft consequenties

Hoe minder aan bovenstaande voorwaarden wordt vastgehouden, des te groter de kans op het ontstaan van gemakzucht. Ook kunnen er mannen worden toegelaten (omdat we ze zo hard nodig hebben) die het zingen niet onder de knie krijgen en blijven leden zitten die niet meer of steeds minder kunnen zingen. Leeftijd speelt een rol. Bij het klimmen der jaren wordt niet alleen de stem, maar vooral ook het geheugen minder. 'Je dient te kunnen zingen om in een koor actief mee te mogen doen', zou een eerste criterium moeten zijn bij elk lidmaatschap.

Het communicerende koor

De meest voor de hand liggende manier van een koor om met het publiek te communiceren is door middel van de muziek. Het is niet de enige manier zoals we zullen zien. We behandelen de muziek als eerste en wel met behulp van vier punten die in een concert van belang zijn; Kwaliteit, herkenbaarheid, emotie en verrassing.

1. Wanneer je wilt dat het publiek graag naar je luistert, is het belangrijk om kwaliteit te bieden. Een koor dat slecht zingt zal het publiek weinig aanspreken, hoe sympathiek men er ook tegenover staat.
2. Herkenbaarheid van de muziek is een goede binnenkomer. Repertoire dat bij het publiek op voorhand in een positief daglicht staat zal op het affiche al de aandacht trekken.
3. Als je er in slaagt het publiek in de emotie aan te spreken, zal de bijbehorende muziek welwillend en met betrokkenheid worden beluisterd. Ontvankelijkheid van muziek is sterk verbonden met de emotie die de luisteraar ervaart.
4. Verrassende elementen in het concert houden het publiek 'bij de les'. Onverwachte onderdelen in een concert verhogen de beleving van de luisteraar.

In bovenstaande voorbeelden gaat het om directe communicatie in een concert. Het publiek wordt echter al veel eerder aangesproken. Dit heeft alles te maken met verwachtingen die kunnen worden geschapen en ervaringen die bezoekers al eerder hebben gemaakt. In dat geval hebben we het bijvoorbeeld over; Nieuwsgierigheid, overtuiging en comfort.

5. Nieuwsgierigheid wordt gewekt in berichtgeving vooraf, al dan niet afkomstig van het koor zelf.
6. Overtuiging heeft te maken met het imago van het koor. De toekomstige kaartjeskoper is bekend met de reputatie van het koor en reageert daarop.
7. Comfort heeft te maken met de omstandigheden rond concerten. Hoe goed voelt het publiek zich ontvangen en verzorgd.

In hoeverre kan en wil het koor invloed uitoefenen op bovenstaande punten. Hieronder een schets van de mogelijkheden en bijbehorende inspanningen.

1. Kwaliteit is een keuze en voor het bereiken van kwaliteit moeten voorwaarden worden gecreëerd. De leiding (bestuur) van het koor stelt (en legt) in overleg met de leden (en na jarenlang ervaren van de verenigingscultuur) en artistieke leiding vast, wat er wenselijk en haalbaar is wat betreft inzet en het daaruit te verwachten niveau. Van de meest basale randvoorwaarden tot de verste uitersten in scholing en techniek is dat een veelomvattend traject. Er valt te denken aan:
 - Repetitieruimte, Partituren, Digitalisering
 - Randactiviteiten, Aandacht voor verenigingszin
 - Repetitieopzet, Motiveren en enthousiasmeren
 - Concertplanning, Deelname concoursen
 - Thuisstudie, Interne en externe scholing
 - Repertoirekeuze, Communicatie met artistieke leiding
 - Verenigingsstructuur, Commissies, Bestuurstaken
 - Financiën, Media-contact

Allegro energico.

Allegro moderato.

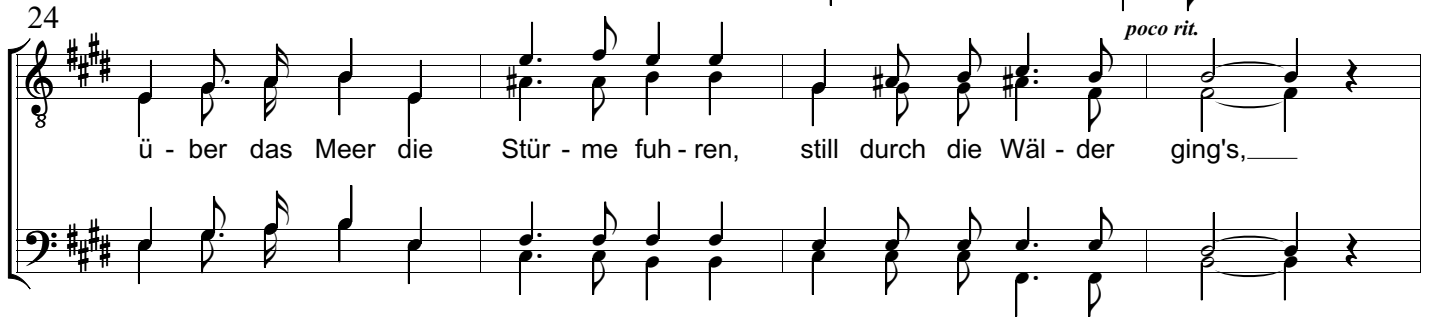
T1, T2
8 4
mf
Und das war O-lav Tryg-va-son, steu-ert ü-bers Nord-meer hin, —

B1, B2
8 4
mf

24
8
ü - ber das Meer die Stür - me fuh - ren, still durch die Wäl - der ging's, —

8
poco rit.

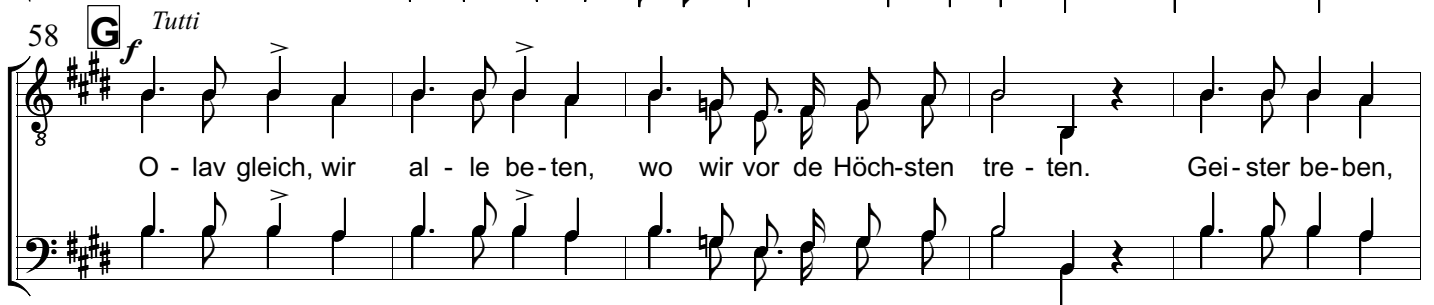
28
8
molto più lento
p
Or-geln und Glo-cken klan-gen. Und der Kö-nigs-sprach, zaub-risch um - fan - gen, — — — gen.

8
p

58 **G** *Tutti*
8
f
O - lav gleich, wir al - le be - ten, wo wir vor de Höch - sten tre - ten. Gei - ster be - ben,

8

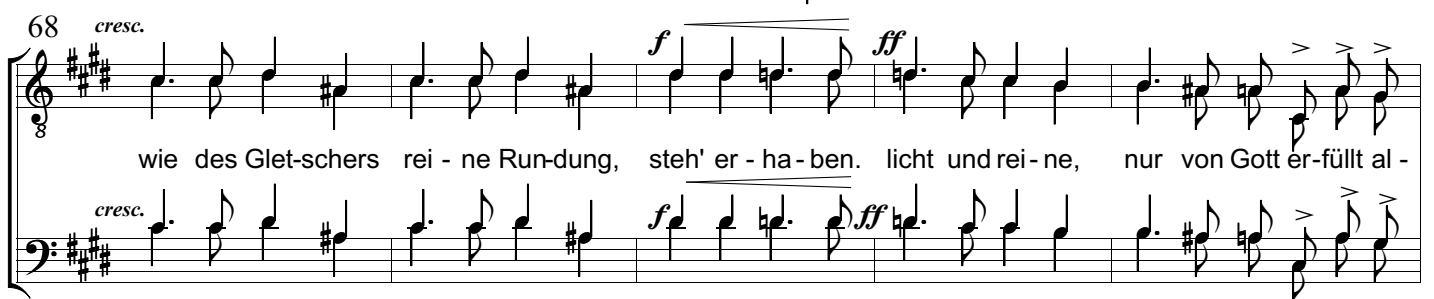
63
8
Her - zen schla - gen, hier des Höch - sten Lob zu sa - gen. Dass mein Glau - be fest sich grün - de

8
H *p*

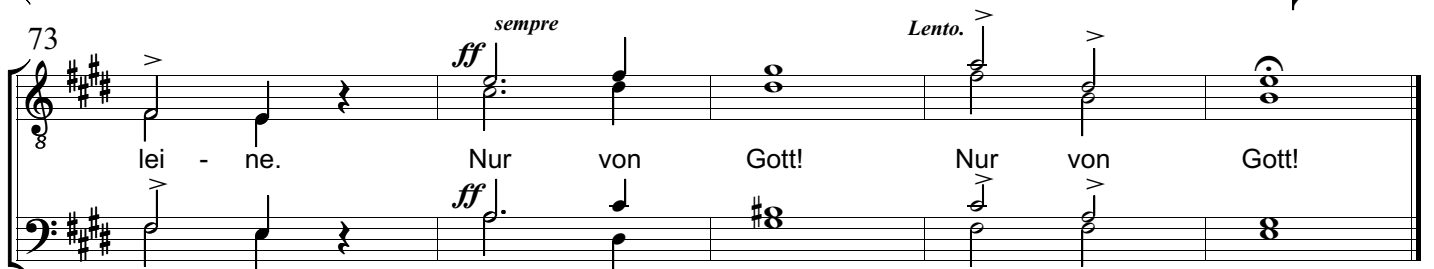
68 *cresc.*
8
wie des Glet - schers rei - ne Run - dung, steh' er - ha - ben. licht und rei - ne, nur von Gott er - füllt al -

8
cresc. *f* *ff*

73
8
lei - ne. Nur von Gott! Nur von Gott!

8
sempre ff *Lento.*

Tenor 1

Tenor 2

Bariton

Bas

p

3

M

m

3

M

m

3

M

m

3

M

m

Solo p

Last night I lay a-sleep-ing There came a dream so fair, I

7

8

M

m

ah-m - m

8

m

m

ah-m

stood in old Je-ru - sa-lem be - side the tem-ple there. I heard the chil-dren sing-ing, and

8

M

m

ah-m - m

8

M

m

ah - m - m

ten.

ten.

ten.

10

8

M

Ah

Me

8

M

Ah

Me

e-ver as they sang, me thought the voice of an-gels from heav'n in an-swer rang, me

8

M

Ah

Me

8

M

Ah

Me

f

Tenor

8

8

Bas

solo

U - na ma - ti - na mi sono al - za - to

13

T

8

B

o bel - la, ciao! bel - la, ciao! bel - la, ciao, ciao, ciao! 'na ma - ti - na

19

T

8

solo

B

mi sono al - za - to e ho tro - va - to l'in - va - sor.

25

T

8

le tenor

B

O par - ti - gia - no por - ta - mi vi - a bel - la, ciao! bel - la,
O par - ti - gia - no por - ta - mi vi - a o bel - la, ciao! bel - la

31

T

8

solo

B

ciao! bel - la, ciao, ciao, ciao, Par - ti - gia - no, por - ta - mi vi - a
ciao! bel - la, ciao, ciao, ciao! Par - ti - gia - no, por - ta - mi vi - a

37

T

8

ché mi sen - to di mo - rit 8 E sep - pel - li - re

B

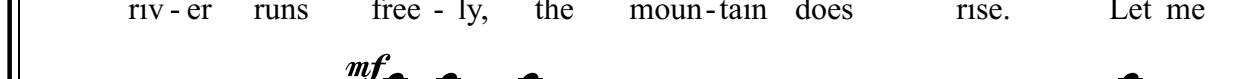
ché mi sen - to di mo - rit 8 E sep - pel - li - re

T.
 B.

bove us whose sigh is the_ wind, paint us a rain -

5
 T.
 B.

- bow_ with out an - y_ end. As the

9
 T.
 B.

f riv - er runs free - ly, the moun-tain does rise. Let me
mf Ri-ver runs free and the moun-tain does

13
 T.
 B.

touch with my fin - gers and see with my_ eyes. In the
 rise. and see with my_ eyes. In the

17
 T.
 B.

hearts of the chil - dren, a pure love still grows,

Solo *mf*

T1, T2

4

B1, B2

4

Tell my fa-ther that his son did-n't run or sur-

8

ren-der, that I bore his name with pride, as I tried to re-

12

mem-ber. You are judged by what you do while pas-sing through.

16

mp *Tutti*

mp As I rest 'neath fields of green, let him lean on my

20

shoul-der, tell him how I spent my youth so the truth could grow

24

mf

old-er. Tell my fa-ther when you can I was a man.

mf

Meer beweging *pp* *crescendo*

T
8

B
pp

ro-sa. Kse tan-twe tan - to nu ca te dser - ke-mo Jos-ka la ros-sa am-or, ro-sa

5

T
8

B

spa - nja. Ma do - ve si - twan-da, ma do-vjan - de - mo. Se-mo ra -

8

T
8

B

men - gjo mor-ti. E co - si sia. Oh Jos - ka, Jos - ka,

Sneller *f*

11

T
8

B

Jos - ka, sal - ta la mu - ra, fin ke la du - ra, oh. Jos - ka, Jos - ka,

15

T
8

B

Jos - ka, sal - ta la mu - ra, ba - la con mi! Oh. mi!

1. 2.

va - der, zon - der land, loop je hul - pe - loos ver - lo - ren aan je

p

geen land, hulp - loos aan

moe - ders war - me hand, als een schaap tus - sen de wol - ven en be -

moe - ders hand, schaap tus - sen

stem - ming, on - be - kend en nie - mand ziet hoe klein je bent,

wol - ven, nie - mand ziet hoe

klein je bent. Mor - gen zal het vre - de zijn,

klein je bent. Mor - gen vre - de zijn,
klein je bent. Mor - gen zal het vre - de zijn,

klein je bent. Mor - gen zal het vre - de zijn,

Dem Herrn Peter Fuchs gewidmet

Wanderers Nachtlied

Männerchor

W. Goethe

Hendrik Altink

Ruhig

p Ue - ber al - len Gip - feln ist Ruh', in al - len Wip - feln

in

Detailed description: This system contains the first four measures of the piece. The music is in G major and common time. The vocal line begins with a piano (*p*) dynamic. The lyrics are 'Ue - ber al - len Gip - feln ist Ruh', in al - len Wip - feln'. The bass line provides harmonic support with chords and moving lines.

spü - rest, spü - rest du kaum ei - nen Hauch; die

al - len Wip - feln

pp

Detailed description: This system contains the next four measures. The lyrics continue: 'spü - rest, spü - rest du kaum ei - nen Hauch; die al - len Wip - feln'. The dynamic is marked *pp* (pianissimo). The music concludes with a final chord in the bass line.

Vög - lein schweigen im Wal - de. Ue - ber al - len Gip - feln ist.

Detailed description: This system contains the next four measures. The lyrics are 'Vög - lein schweigen im Wal - de. Ue - ber al - len Gip - feln ist.'. The dynamic is marked *p*. The music features a melodic line in the voice and a supporting bass line.

Ruh', — ist Ruh', —

in al - - in in

p in al - - len Wip - - feln

Detailed description: This system contains the final four measures. The lyrics are 'Ruh', — ist Ruh', — in al - - in in in al - - len Wip - - feln'. The dynamic is marked *p*. The piece ends with a final chord in the bass line.

Tenor *p*
 Pi - e Je - su Do - mi - ne do - na e - is re -

Bas *p*
 Pi - e Je - su Do - mi - ne do - na e - is re - qui

8
 T. em. Pi - e Je - su Do - mi - ne do - na e - is

B. em. Pi - e Je - su Do - mi - ne do - na e - is

15
 T. re - qui - em. Pi - e Je - su Do - mi - ne - do - na -

B. re - qui - em. Pi - e Je - su Do - mi - ne - do - na

22
 T. e - is re - qui - em. *pp* A - men.

B. e - is re - qui - em. *pp* A - - men.

T1, T2
8 9

Ba - ba ye to ye tu - li-yem-bi ngu-nu ye - tu ye - tu a - mi - na

B1, B2

12

Ba - ba ye - tu ye - tu - li - ye em - ji - na la - ko - e li - tu - ku - zwe Ooh

15

Ooh Aah Ooh Na - mi

21

Le - le Ba - ba Ye to ye tu - li-yem-bi ngu-nu ye - tu ye - tu a - mi - na

24

Ba - ba ye tu ye - tu - li - ye em - ji - na la - ko - e li - to - ku - zwe

26

Ba - ba Ye to ye tu - li - yem - bi ngu - nu ye - tu ye - tu a - mi - na

T *p* *cresc.*

4

huh! whua huh! huh! whua huh! huh! whua

B *p* *cresc.*

4

10

8

huh! huh! whua huh! huh! whua huh! huh! whua

8

16

8

huh! huh! whua huh! Al-le - maal al-le - maal we zijn

8

22

8

het al - le-maal Al-le-maal al-le-maal zijn we he-le-maal gek we ver - pes-ten het mi-lieu en we

8

zin los vah-riin wah dein vo- kul mah-fea raak ahst vaal ahrk fin no-rok paal graan fod-nust

26

8

do-den de rest al - le - maal al-le-maal heb-ben wij het ver-pest

8

hon zin-dro zaan Do-vah - kiin fah hin ko - gaan - mu-draal

Onderstaande link bevat 153 nummers voor mannenzang van Hal Leonard

<https://www.youtube.com/watch?v=SuPA96u4SI0&list=PLzwGzaGGm2ApNsYijW6Vc5k73U4Tu0cZN>

Enkele Amerikaanse arrangeurs/componisten:

Jacob Narverud
Victor C. Johnson
Peter Wilhousky
Audry Snyder
Andrea Ramsey

Enkele Nederlandse arrangeurs/componisten:

Ruben Smits
Jetse Bremer
Hans Kaldeway
Tom Grondman

Bekende Oostenrijkse arrangeur/componist:

Lorentz Maierhofer

Enkele bekende uitgevers van (mannen)koormuziek:

Hall Leonard
Excelcia Music Publishing
Shawnee Press
Helbling Chor
Modalmusic
Stretta Music

De muziekstukken in deze hand-out:

Landerkennung	Edvard Grieg
The holy city	Stephen Adams (Michael Maybrick)
Bella ciao	Traditional
The flower that shattered the stone	John Jarvis
Tell my father	Frank Wildhorn
Joska la rossa	Beppi de Marzi
De speeltuin	John Ewbank
Wanderers Nachtlid	Hendrik Altink
Pie Jesu	Jos Beltjens
Baba Yetu	Christopher Tin

